

Област Добрич

▶ Население (2015)	181 705
▶ Територия (кв.км)	4719,7
▶ Брой на населените места	215
▶ Дял на населението в градовете (%)	68,8

Общ преглед

Брутният вътрешен продукт, доходите и заплатите в Област Добрич продължават да изостават спрямо средните стойности за страната. Възстановяването на пазара на труда е трудно въпреки ниската база, а образователната структура на работната сила е силно влошена. Описаната ситуация е свързана и с бизнес активността в областта, както и със спада на чуждите инвестиции през 2014 г. Областта е сред първенците в категорията, измерваща ефективността на администрацията. Електронното управление и услугите на „едно гише“ са сравнително добре развити, администрацията е относително прозрач-

на, голяма част от територията е покрита от кадастъра. Ниският естествен прираст и нарастващото изселване на населението не благоприятстват демографската картина в областта. Добрич е областта с най-висок дял на отпадналите и второградниците спрямо средния за страната, но в същото време зрелостниците получават високи оценки на матурите. Здравеопазването продължава да страда от липса на лекари и на легла в болниците. Наказателните съдии в областта са относително слабо натоварени, което допринася за сравнително бързото приключване на делата.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Доходи и условия на живот

Пазар на труда

Инвестиции

Инфраструктура

Данъци и такси

Администрация

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Демография

Образование

Здравеопазване

Сигурност и правосъдие

Околна среда

Култура

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ●●●

Доходи и условия на живот ●●●●

След свиването на местната икономика през 2009 г. област Добрич започва да се възстановява, но все още БВП на човек от населението остава значително под средните стойности за страната. През 2014 г. БВП на човек от населението в областта е 7802 лв. при 11 574 лв. средна стойност за страната. Доходите и заплатите в областта също изостават от стойностите за страната. През 2014 г. средната годишна брутна работна заплата в област Добрич е 7581 лв. при 9860 лв. в страната.

Същевременно в област Добрич делът на населението, живеещо с материални лишения, както и този на бедните спрямо линията на бедност в страната продължават да са по-ниски и през 2013 г.

Пазар на труда ●●●

Пазарът на труда не бележи особени промени през 2015 г., като динамиката на показателите е незначителна. След тригодишен ръст на икономическата активност в областта през 2015 г. тя намалява с 0,7 пр.п., но остава над средната стойност за страната – 70,8% при 69,3% за страната. Заемтоста също леко намалява през 2015 г. до 60,9% при 62,9% за страната. Безработицата пък се свива до 13,8% (при 9,1% за страната), но все още е далеч от предкризисното си ниво от 9,7%.

Възможностите за сериозно подобрение на пазара на труда в следващите години са ограничени, ако се отчитат образователната структура на населението и резкият спад на инвестиционната активност. Делът на населението на възраст между 25 и 64 години с висше образование е значително под този за страната (19,4% при 27,5% за страната), а делът на лицата с основно и по-ниско образование, които често са и най-нискоквалифицирани, е значително над средното ниво за страната (24,8% при 18,1% за страната).

Инвестиции ●●

Добрич е една от областите, в които разходите за ДМА претърпяха рязка корекция след кризата в строителството. Спрямо пиковата си стойност през 2009 г. разходите за ДМА са почти 2,5 пъти по-малко на човек от населението през 2014 г. – 2026 лв./човек. През 2014 г. се отчита и сериозен нетен отлив на ЧПИ за около 188 млн. евро.

Местните администрации в областта усвояват по-малко европейски средства от средното ниво за страната спрямо населението. Към 31 май 2016 г. стойността на изплатените суми по договори на общините като бенефициенти по оперативните програми в област Добрич е 601,6 лв./човек при 688,8 лв./човек за страната. В рамките на областта най-много средства спрямо населението усвояват общините

Добрич-град и Каварна, а най-малко – Крушари, Шабла и Генерал Тошево.

Инфраструктура ●●●

Гъстотата на железопътната мрежа в областта е близо 3 пъти по-ниска от тази в страната, което може да се обясни с местоположението на Добрич и двете водни граници на областта. Гъстотата на пътната мрежа се доближава до средната за страната, но делът на автомагистралите и първокласните пътища е нисък. Все пак качеството на пътищата е сходно със средното за страната. През 2015 г. 40,0% от пътищата в областта са с добро качество на пътната настилка при 40,7% за страната.

Данъци и такси ●●

Общините в област Добрич поддържат сравнително ниски ставки на патентния данък за търговия на дребно, което благоприятства развитието на такъв тип малък бизнес. През 2016 г. нито една от общините в областта не е повишавала този данък, а най-ниски нива продължават да поддържат общините Добрич, Генерал Тошево и Крушари.

Данъците върху недвижимите имоти на юридическите лица също са по-ниски от средните нива за страната, а в рамките на областта този данък е най-нисък в община Добрич-град. През 2016 г. единствено община Шабла увеличава данъка върху недвижимите имоти от 1,6 на 2,6%. По-ниски са и таксите за битови отпадъци, като през 2016 г. община Каварна намалява ставката и заедно с Шабла поддържа най-ниската такса смет в областта.

По-високи от средните нива в страната са осреднените стойности на данъците за прехвърляне на собственост и върху превозните средства в област Добрич.

Администрация ●●●●●

Област Добрич е на второ място след столицата с най-високи оценки за показателите в тази категория. Традиционно развитието на електронното правителство и предоставянето на услуги на „едно гише“ в областта се оценяват по-високо от средното за страната и 2016 г. не е изключение. Рейтингът на активната прозрачност на органите на местно самоуправление на Фондация „ПДИ“ също дава на областта относително висока оценка – 58,4% при 54,2% за страната. Най-„прозрачни“ са общините Добрич-град, Крушари и Балчик (с над 65%), а като най-непрозрачна е оценена община Каварна (с под 30%).

В допълнение област Добрич продължава да е сред първенците по покритие на територията от кадастралната карта – 32,1% при 19,8% за страната.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●

Демография ●●●

Коефициентът на естествен прираст в област Добрич продължава да намалява и през 2015 г. достига до $-8,5\%$ при $-6,2\%$ средно за страната. Коефициентите на възрастова зависимост са на нива около средните за страната, но в бъдеще може да се очаква по-неблагоприятна картина заради ниския естествен прираст и изселванията от областта. През 2015 г. коефициентът на механичен прираст намалява до $-3,7\%$.

В градовете живеят 68,8% от населението в областта при 73,1% средно за страната. В допълнение гъстотата на населението продължава да намалява и Добрич остава областта с най-малка гъстота – повече от 2 пъти по-ниска от гъстотата на населението общо за страната.

Образование ●●

И през 2015 г. Добрич е сред областите с най-нисък коефициент на записване в V–VIII клас – 74,6% при 78,3% средно за страната. Нещо повече – Добрич е областта с най-висок дял на второгодниците (2,1% при 1,0% за страната през 2015 г.) и най-висок дял на отпадналите от основно и средно образование (5,0% при 2,8% за страната през 2014 г.).

В същото време Добрич е сред областите с най-голям брой преподаватели в основното и средното образование спрямо учениците, а зрелостниците в областта се представят добре на матурите. През 2015 г. на всеки 1000 ученици в областта има по 83 преподаватели, което е вторият най-висок брой след този в област Смолян (91 на 1000 ученици).

През 2016 г. средният успех на учениците от област Добрич на матурите по БЕЛ е „добър“ 4,25, което подрежда областта на пето място по най-висок успех на зрелостните изпити (след столицата, Варна, Пловдив и Смолян). Малко са и слабите оценки – 3,78% при 8,73% средно за страната.

Здравеопазване ●●

Въпреки че в областта все още има относително висок брой общопрактикуващи лекари на човек от населението, през 2015 г. липсата на лекари от водещите специалности поставя Добрич сред областите с най-малко специалисти – един специалист отговаря за 834 души от населението при 544 за страната. В допълнение Добрич е сред малкото области, в които броят на леглата в МБАЛ намалява през 2015 г. и вече е двойно по-нисък от средния за страната спрямо населението.

Това обяснява и сравнително ниския брой на постъпили болни за лечение в болниците в областта. През 2015 г. 128 на 1000 души от населението са се лекували в областта, докато средната стойност за страната е 232 на 1000 души.

Сигурност и правосъдие ●●●●

Сравнително ниската натовареност на наказателните съдии в Окръжния съд в област Добрич през 2015 г. (5,5 дела на месец на съдия при 8,3 средно за страната) вероятно стои зад бързото правораздаване. От всички заведени дела в областта 94% приключват в 3-месечен срок (при 88,1% за страната), а делът на висящите дела намалява до 7,0% през 2015 г. (при 9,4% за страната).

По отношение на оценките в сферата на сигурността област Добрич получава близки до средните за страната. През 2015 г. регистрираните престъпления намаляват до 13,1 на 1000 души от населението (спрямо 13,6 на 1000 души средно за страната), а разкриваемостта им се увеличава до 36,5% (при 39,2% за страната).

Околна среда ●●●●

Добрич е сред областите с най-малко емисии на въглероден диоксид в атмосферата и през 2014 г. спрямо територията вредните емисии са над 50 пъти по-малко от средните стойности за страната. Оценката на областта в тази категория се повлиява положително и от високия дял на населението с достъп до канализация, свързано с ПСОВ – 70,9% при 56,8% средно за страната през 2014 г. Макар и всички отпадъчни води от канализационната мрежа в областта да се отвеждат към пречиствателни станции, самата канализационна мрежа изостава в развитието си.

Култура ●●

През 2014 и 2015 г. посещенията в кината в областта се увеличават повече от 4 пъти (до над 20 000 годишно), но все още са значително по-малко от средния брой за страната. През 2015 г. в областта се отчитат 120 посещения в кината на 1000 души от населението при 744 на 1000 души средно за страната.

Посещенията в театрите и библиотеките в област Добрич също остават на сравнително ниско ниво. През 2015 г. посещенията в театрите намаляват спрямо 2014 г., но като цяло са доста по-високи от нивата си през 2009–2010 г. При регистрираните посещения в библиотеките също се забелязва ръст през последните няколко години, но и той не е достатъчен, за да се доближат средните стойности за страната спрямо населението.

Повече от средните за страната са посещенията на музеите в областта, но те намаляват непрекъснато през последните три години.

Ключови показатели за област Добрич

Индикатори на икономическото развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	6748	7201	7440	7747	7802	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3013	2994	3856	4 166	4091	4049
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	6130	6394	6738	7164	7581	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	28,7	23,0	20,0	19,9	n.a.	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	67,5	66,0	69,0	70,7	71,5	70,8
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	56,3	54,4	58,3	59,4	61,2	60,9
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	16,4	17,3	15,4	15,8	14,3	13,8
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	17,9	18,4	18,3	18,4	18,4	19,4
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	47	48	48	51	51	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1941	1975	1756	2052	2026	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1520	1236	1398	1632	614	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	24,1	36,2	49,7	54,1	49,6	58,5
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	47,9	45,2	46,0	45,8	39,3	40,0
Покритие на кадастъра (%)	32,1	32,1	32,1	32,1	32,1	32,1

Индикатори на социалното развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-5,9	-5,7	-6,8	-6,7	-7,4	-8,5
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-5,6	-3,7	-2,5	-2,8	-2,8	-3,7
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,3	4,4	4,2	4,3	4,3	4,3
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	3,9	2,6	3,2	4,1	2,9	2,9
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	84,9	83,4	81,8	79,2	76,4	74,6
Дял на здравноосигурените лица (%)	83,9	86,6	85,4	84,0	84,6	85,9
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	127	132	136	134	135	128
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	14,5	13,0	12,6	13,5	13,7	13,1
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	49,4	39,4	38,4	35,2	32,8	36,5
Дял на висшите наказателни дела (%)	6,3	7,4	7,3	7,2	11,2	7,0
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	67,7	69,4	70,7	70,8	70,9	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	7,5	20,2	4,3	5,2	5,9	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	58	65	24	28	125	120
Посещения в театрите на 1000 души от населението	77	214	205	245	261	240